

Határozatok Tára

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített tizedik tanács)

2021. február 24.*

„Választottbíróági kikötés – Tempus IV program – Támogatási megállapodások – A jogvita szerződéses jellege – A kereset átminősítése – Elszámolható költségek – Rendszerszintű és visszatérő szabálytalanságok – A kifizetett összegek teljes visszatérítése – Arányosság – A meghallgatáshoz való jog – Indokolási kötelezettség – Az Alapjogi Charta 41. cikke”

A T-108/18. sz. ügyben,

az **Universitt Koblenz-Landau** (székhelye: Mainz [Németország], képviselik: C. von der Lhe s I. Felder gyvdek)

felperesnek

az **Oktatási, Audiovizuális s Kulturális Végrehajtó gynksg (EACEA)** (képviseli: H. Monet, meghatalmazotti minőségben, segítői: R. van der Hout s C. Wagner gyvdek)

alperes ellen

az elsődlegesen az EACEA 2017. december 21-i és 2018. február 7-i – három projektnek a felsőoktatás területén történő megvalósítása érdekében kötött támogatási szerződések keretében a felperes részére kifizetett összegekre vonatkozó – leveleinek megsemmisítése iránt az EUMSZ 263. cikk alapján benyjtot t kérelme tárgyában, másodlagosan pedig a krt visszafizetttshez való jog nem létezőnek nyilvánítása iránt az EUMSZ 272. cikk alapján benyjtot t kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített tizedik tanács),

tagjai: S. Papasavvas elnök, A. Kornezov (előadó), E. Buttigieg, K. Kowalik-Baczyk s G. Hesse brk,

hivatalvezető: L. Ramette tanácsos,

tekintettel az eljárás írásbeli szakaszára és a 2020. szeptember 16-i tárgyalásra,

meghozta a következő

tletet¹

A jogvita előzményei

- 1 A felperes, az Universitt Koblenz-Landau német közjogi felsőoktatási intézmény.

* Az eljárás nyelve: német.

1 A jelen ítéletnek csak azok a pontjai kerülnek ismertetésre, amelyek közzétételét a Törvényszék hasznosnak tartja.

- 2 2008-ban és 2010-ben az Európai Unió harmadik országokkal folytatott, ezen országok felsőoktatási rendszerének korszerűsítését célzó, Tempus IV. elnevezésű együttműködési programjai keretében a felperes a következő három támogatási szerződést írta alá:
- a felperes mint egyedüli kedvezményezett és az Európai Bizottság között létrejött, 2008–4744. hivatkozási számú „Educational Centers Network on Modern Technologies of Local Governing” (a helyi irányítás korszerű technikáival foglalkozó oktatási központok hálózata) projekt megvalósítására vonatkozó 2008. december 5-i támogatási szerződés (a továbbiakban: Ece-szerződés);
 - a többek között a felperes mint koordinátor és társkezelő, valamint az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) között létrejött „Development and Integration of University Self-assessment Systems” (az egyetemi önellenőrzési rendszerek fejlesztése és integrációja) projekt megvalósítására vonatkozó, 2010. október 18-i 2010–2844. hivatkozási számú támogatási szerződés (a továbbiakban: Dias-szerződés);
 - a többek között a felperes mint koordinátor és társkezelő, valamint az EACEA között létrejött „Development of Quality Assurance System in Turkmenistan on the base of Bologna Standards” (a türkménisztáni minőségbiztosítási rendszernek a bolognai folyamat kritériumai alapján történő fejlesztése) projekt megvalósítására vonatkozó, 2010. szeptember 30-i 2010–2862. hivatkozási számú támogatási szerződés (a továbbiakban: Deque-szerződés).

[omissis]

- 19 2017. december 21-i levelében (a továbbiakban: 2017. december 21-i levél) az EACEA tájékoztatta a felperest, hogy az Ece-szerződés alapján 756 381,89 euró összeg visszafizetéséről határozott. A Dias- és a Deque-szerződést illetően tájékoztatta a felperest arról a szándékáról, hogy csak azon összegek visszatérítését kéri, amelyeket e megállapodások keretében végső kedvezményezettként kapott, a felperes által a társkezelőketnek átutalt összegek kizárásával, amelyek összegét a felperesnek még közölnie kell vele. Az EACEA kifejtette, hogy amennyiben nem kap információt a társkezelőketek részére e két megállapodás alapján kifizetett összegekről, ezen összegek teljes visszatérítését vagy „jelentősebb” összeg visszatérítését kéri majd.
- 20 Egyrészt 2018. február 7-i levelében (a továbbiakban: 2018. február 7-i levél) az EACEA megállapította, hogy a felperes nem nyújtotta be a Dias- és Deque-szerződések alapján a részére kifizetett, majd később más társkezelő jogalanyok részére átutalt összegek meghatározásához szükséges információkat. Másrészt az EACEA jelezte, hogy felvette a kapcsolatot az utóbbiakkal, és néhányuktól megkapta a kért információkat. Az így összegyűjtött információk alapján az EACEA a visszatérítendő összeget a Dias-megállapodás esetében 695 919,31 euróban, a Deque-szerződés esetében pedig 343 525,10 euróban állapította meg. Az EACEA felhívta a felperest, hogy adott esetben tizenöt naptári napon belül nyújtsa be részére észrevételeit, annak pontosításával, hogy ilyen észrevételek hiányában visszafizetteti a fent említett összegeket.
- 21 2018. február 13-án az EACEA egy 756 381,89 euró összegre vonatkozó terhelési értesítést küldött a felperesnek az Ece-szerződés alapján (a továbbiakban: terhelési értesítés).
- 22 A három szerződés alapján követelt teljes összeg így 1 795 826,30 eurót tett ki.

Eljárás

- 23 A Törvényszék Hivatalához 2018. február 22-én benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet. E kereset az „EACEA által képviselt [...] Bizottság” ellen irányult.

- 24 A Törvényszék elnöke 2018. március 28-i határozatának megfelelően a jelen keresetet úgy tekintették, hogy az az EACEA és a Bizottság ellen irányul.
- 25 A Törvényszék Hivatalánál 2018. május 4-én nyilvántartásba vett külön beadványban a Bizottság a Törvényszék eljárási szabályzatának 130. cikke szerinti elfogadhatatlansági kifogást emelt annyiban, amennyiben a kereset ellene irányult. A felperes 2018. június 18-án előterjesztette az e kifogásra vonatkozó észrevételeit.
- 26 A Törvényszék Hivatalához 2018. június 15-én benyújtott beadványában az EACEA előterjesztette ellenkérelmét.
- 27 A Törvényszék Hivatalához 2018. augusztus 7-én benyújtott beadványában a Bizottság előterjesztette válaszáat.
- 28 A Törvényszék Hivatalához 2018. szeptember 25-én benyújtott beadványában az EACEA előterjesztette viszonzválaszáat.
- 29 2018. október 8-i levelében a Törvényszék az eljárási szabályzat 89. cikke (3) bekezdésének d) pontja alapján felhívta a Bizottságot bizonyos dokumentumok benyújtására. A Bizottság e felhívásnak a megszabott határidőn belül eleget tett.
- 30 A felperes a Törvényszék Hivatalához 2018. november 2-án benyújtott levelében előterjesztette a Bizottság által benyújtott dokumentumokkal kapcsolatos észrevételeit.
- 31 A felperes kérelmére az eljárást két alkalommal, a 2019. február 28-i és június 11-i határozatokkal felfüggesztették azzal az indokkal, hogy a felperes és az EACEA tárgyalásokat kezdett egy esetleges peren kívüli megállapodás elérése érdekében.
- 32 A Törvényszék 2019. szeptember 5-i határozatával az eljárás felfüggesztése iránti harmadik kérelmet elutasította.
- 33 A 2019. október 23-i Unversität Koblenz-Landau kontra Bizottság és EACEA végzésben (T-108/18, nem tették közzé, EU:T:2019:768) a Törvényszék a keresetet mint elfogadhatatlant elutasította a Bizottság ellen irányuló részében, és a felperest kötelezte az ezen eljárással kapcsolatos költségek viselésére.
- 34 Mivel módosult a Törvényszék tanácsainak összetétele, a Törvényszék elnöke 2019. október 24-i határozatával az eljárási szabályzat 27. cikkének (5) bekezdése alapján a jelen ügyet a tizedik tanács elé utalta.
- 35 Az eljárási szabályzat 106. cikke (2) bekezdésének megfelelően az EACEA 2019. november 6-án tárgyaláson történő meghallgatására irányuló kérelmet terjesztett elő.
- 36 2020. március 11-i határozatával a Törvényszék az eljárási szabályzat 28. cikke alapján úgy határozott, hogy az ügyet az öt bíróból álló kibővített tizedik tanács elé utalja.
- 37 Az eljárási szabályzat 89. cikke (3) bekezdésének a) és d) pontja alapján 2020. március 12-én és május 27-én elfogadott pervezető intézkedések keretében a Törvényszék kérdéseket intézett a felekhez, akik e kérdésekre az előírt határidőn belül válaszoltak.
- 38 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék akként határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát.

- 39 A Törvényszék a 2020. szeptember 16-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait, valamint a feltett kérdésekre adott válaszaikat, amely tárgyalást követően az eljárás szóbeli szakasza lezárult.
- 40 A felperes a Törvényszék Hivatalához 2021. február 3-án benyújtott beadványában az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelmet terjesztett elő a Törvényszék eljárási szabályzata 113. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján, a koblenzi ügyészség 2020. december 28-i azon végzésére alapítva kérelmét, amelyet 2021. január 28-án kézbesítettek a részére. A Törvényszék tizedik kibővített tanácsának elnöke 2021. február 4-i határozatával elutasította a fenti kérelmet, amiről a feleket a Hivatal 2021. február 5-i keltezésű leveleiben tájékoztatta.

Kérelmek

- 41 A felperes keresetében azt kéri, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg a 2017. december 21-i levelet;
 - semmisítse meg a 2018. február 7-i levelet;
 - függessze fel a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levelek, valamint a terhelési értesítés végrehajtását mindaddig, amíg a jelen megsemmisítés iránti peres eljárás jogerősen le nem zárult;
 - az alperest kötelezze a költségek viselésére.
- 42 Válaszában a felperes másodlagosan azt kéri, hogy a Törvényszék minősítse át a jelen keresetet az EUMSZ 272. cikkén alapuló keresetté, és állapítsa meg, hogy az Ecesis-szerződés alapján követelt 756 381,89 euró követelés, illetve a Diasas és a Deque támogatási szerződések alapján követelt 1 039 444,41 euró összegű követelés nem létezik.
- 43 Ezenkívül a felperes jelezte, hogy már nem szükséges határozni a keresetlevélben előterjesztett harmadik kereseti kérelemről, mivel az EACEA úgy határozott, hogy felfüggeszti a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levelekben követelt összegek behajtását, amiről a felperest az ellenkérelem C.5. mellékletében benyújtott 2018. április 9-i levélben tájékoztatták. A felperes a tárgyaláson a Törvényszék által e tekintetben feltett kérdésére válaszolva megerősítette, hogy visszavonta harmadik kereseti kérelmét, ami az a tárgyalásról készült jegyzőkönyvben rögzítésre került.
- 44 Az EACEA azt kéri, hogy a Törvényszék:
- utasítsa el a keresetet mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant, és másodlagosan mint megalapozatlant;
 - a felperest kötelezze a költségek viselésére.
- 45 A tárgyaláson az EACEA kijelentette, hogy lemond az alperesi minőségének vitatásáról, és ennél fogva a kereset ellene irányuló része elfogadhatóságának vitatásáról, amit a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítettek.

A jogkérdésről

A Törvényszék hatásköréről és az EACEA által felhozott elfogadhatatlansági kifogásokról

[omissis]

A keresetnek az EUMSZ 272. cikkben alapuló keresetté való átminősítéséről

[omissis]

- 65 A fentiekből következik, hogy egyrészt az eredetileg az EUMSZ 263. cikk alapján indított jelen keresetet át kell minősíteni az EUMSZ 272. cikk alapján indított keresetté, másrészt pedig, hogy a Törvényszék az EUMSZ 272. cikknek és az Ecesis-egyezmény I.8. cikkében, valamint a Diusas- és a Deque-szerződések I.9. cikkében foglalt választottbíróági kikötéseknek megfelelően hatáskörrel rendelkezik e kereset elbírálására.

Az ügy érdeméről

- 66 Keresete alátámasztása érdekében a felperes négy jogalapra hivatkozik, amelyek közül az első a meghallgatáshoz való jog megsértésére, a másodikat az „európai jog téves alkalmazására”, a harmadikat az indokolási kötelezettség megsértésére, a negyediket pedig az arányosság elvének megsértésére alapította.
- 67 Elsőként az első és a harmadik jogalapot együttesen, majd a második jogalapot, végül pedig a negyedik jogalapot célszerű megvizsgálni.

Az első, a meghallgatáshoz való jog megsértésére, és a harmadik, az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról

– *A meghallgatáshoz való jog és az indokolási kötelezettség szerződéses jellegű jogvita keretében való hivatkozhatóságáról*

- 68 Az EACEA arra hivatkozik, hogy a meghallgatáshoz való jogra és az indokolási kötelezettségre szerződéses jellegű jogvita keretében nem lehet eredményesen hivatkozni. Következésképpen az EACEA szerint az utóbbi nem volt köteles sem arra, hogy meghallgassa a felperest a 2017. december 21-i és 2018. február 8-i levelek, valamint a terhelési értesítés megküldése előtt, sem pedig arra, hogy azokat megindokolja.
- 69 E kifogást el kell utasítani.
- 70 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a felperes által az első és a harmadik jogalapjában hivatkozott meghallgatáshoz való jogot és indokolási kötelezettséget az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 41. cikke (2) bekezdésének a) és c) pontja tartalmazza, amely rendelkezések értelmében az Unió intézményei, szervei és hivatalai kötelesek egyrészt tiszteletben tartani azt a minden személyt megillető jogot, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, és másrészt kötelesek határozataikat megindokolni.
- 71 Így a Törvényszéknek már alkalmá volt kimondani, hogy a Charta, amely az elsődleges jog részét képezi, 51. cikkének (1) bekezdésében kivétel nélkül előírja, hogy rendelkezéseinek „címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevételével – az Unió intézményei, szervei és hivatalai”, és hogy ezért az alapvető jogok célja az Unió intézményeire ruházott hatáskörök gyakorlásának a szabályozása, a szerződéses viszonyok keretében gyakorolt hatásköröket is beleértve (2018. május 3-i Sigma Orionis kontra Bizottság ítélet, T-48/16, EU:T:2018:245, 101. és 102. pont; 2018. május 3-i Sigma Orionis kontra REA ítélet, T-47/16, EU:T:2018:247, 79. és 80. pont; lásd még analógia útján: 2020. május 13-i Talanton kontra Bizottság ítélet, T-195/18, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2020:194, 73. pont).

- 72 Hasonlóképpen, a Bíróság szerint, amikor az Unió intézményei, szervei és hivatalai valamely szerződést teljesítenek, továbbra is terhelik őket a Chartából és az uniós jog általános elveiből eredő kötelezettségeik (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i ADR Center kontra Bizottság ítélet, C-584/17 P, EU:C:2020:576, 86. pont).
- 73 A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy ha a felek szerződésükben választottbírói kikötés útján úgy döntenek, hogy az e szerződéssel kapcsolatos jogviták elbírálására vonatkozó hatáskört az uniós bíróságra ruházzák, az említett bíróság az említett szerződésben kikötött alkalmazandó jogtól függetlenül hatáskörrel rendelkezik a Charta és az uniós jog általános elvei esetleges megsértésének vizsgálatára (2020. július 16-i Inclusion Alliance for Europe kontra Bizottság ítélet, C-378/16 P, EU:C:2020:575, 81. pont).
- 74 Egyébiránt hangsúlyozni kell, hogy az Unió intézményei, szervei és hivatalai nem teljes mértékben összehasonlíthatók a magán szerződő felekkel abban az esetben, amikor szerződéses jogviszony keretében járnak el. Így egyrészt az általuk nyújtott támogatások az Unió közpénzeiből származnak, és ezért az Unió intézményeit, szerveit és hivatalait az ilyen támogatások nyújtásakor továbbra is többek között az EUMSZ 317. cikkéből eredő költségvetési követelmények és az alkalmazandó költségvetési rendeletben e tekintetben előírt pénzügyi szabályok kötik. Másrészt olyan szerződés esetében, amely – mint a jelen ügyben is – az uniós bíróságra hatáskört ruházó választottbírói kikötést tartalmaz, a Bizottság az általános szabályokon túlmenően olyan jogosítványokkal rendelkezik, amelyek lehetővé teszik számára, hogy valamely szerződéses követelés megállapítását határozatba foglalja oly módon, hogy egyoldalúan, az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL 2002. L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 74. o.) 72. cikkének (2) bekezdése alapján vagy a 966/2012 rendelet 79. cikkének (2) bekezdése alapján az EUMSZ 299. cikk értelmében vett olyan végrehajtható határozatot fogad el, amelynek a joghatásai és kötelező ereje a fenti rendelkezésekből következik (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i ADR Center kontra Bizottság ítélet, C-584/17 P, EU:C:2020:576, 68–70. és 73. pont). Ezenfelül meg kell állapítani, hogy az 1605/2002 rendelet 108. cikke (1) bekezdése második albekezdésének és a 966/2012 rendelet 121. cikke (1) bekezdése második albekezdésének megfelelően támogatás vagy írásbeli megállapodás vagy a kedvezményezettrel közölt bizottsági határozat útján nyújtható. Az uniós jogalkotó tehát úgy rendelkezett, hogy a támogatás mind szerződéses, mind közigazgatási úton nyújtható. Márpedig az Unió intézményei, szervei és hivatalai nem vonhatják ki magukat tetszésük szerint a Chartát is magában foglaló elsődleges jogból eredő kötelezettségeik alól azon döntésük alapján, hogy inkább szerződés, mintsem határozat útján nyújtanak támogatásokat.
- 75 Következésképpen el kell utasítani az EACEA azzal kapcsolatos kifogását, hogy a meghallgatáshoz való jogra és az indokolási kötelezettségre szerződéses jellegű jogvitákban hivatkozni lehet.

– *A meghallgatáshoz való jogról*

[omissis]

- 78 Először is meg kell vizsgálni, hogy az EACEA biztosította-e a felperes számára annak lehetőségét, hogy a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levelek, valamint a 2018. február 13-i terhelési értesítés közlését megelőzően hasznos és hatékony módon ismertesse álláspontját.
- 79 A Bíróságnak ugyanis már volt alkalma kimondani, hogy az Unió intézményei, szervei vagy hivatalai kötelesek voltak többek között a megfelelő ügyintézés elve követelményeinek megfelelően tiszteletben tartani a kontradiktórius eljárás elvét egy olyan könyvvizsgálati eljárás keretében, mint amelyet a vitatott szerződések II.19. cikke előír. Az Unió intézményeinek, szerveinek vagy hivatalainak a visszafizetési eljárás lefolytatásáról szóló határozat meghozatala, a terhelési értesítés kibocsátása, a szerződés felmondása vagy a további kifizetések másik szerződő fél részére történő teljesítésének

megtagadása előtt minden releváns információt be kell szerezniük, különösen azokat, amelyeket a másik szerződő fél a számára szolgáltatni képes (lásd ebben az értelemben: 2015. június 11-i EMA kontra Bizottság ítélet, C-100/14 P, nem tették közzé, EU:C:2015:382, 123. pont).

- 80 E tekintetben a Törvényszék először is megállapítja, hogy a könyvvizsgálói jelentés tervezetét közölték a felperessel, és hogy az EACEA felhívta utóbbit arra, hogy fejtse ki a könyvvizsgálók megállapításaival kapcsolatos álláspontját, amit a 2016. szeptember 29-i és november 11-i leveleiben ténylegesen részletesen meg is tett (lásd a fenti 10. és 11. pontot). Közelebbről, a könyvvizsgálói jelentés tervezete utalt a megállapított szabálytalanságok esetlegesen rendszerszerű és visszatérő jellegére. A fent említett levelekben a felperes állást foglalt a könyvvizsgálói jelentés tervezetében szereplő valamennyi megállapítással kapcsolatban.
- 81 Másodszor, 2017. július 26-i levelében az EACEA közölte a felperessel a végleges könyvvizsgálói jelentést és az OLAF végleges jelentését. Az utóbbi a felperes által a 2016. szeptember 29-i és november 11-i levelében a 35 pénzügyi megállapítás (Financial Audit Findings) és az irányításra vonatkozó 7 megállapítás (Management Audit Findings) mindegyikével kapcsolatban előterjesztett észrevételekre és bizonyítékokra hivatkozott, minden alkalommal kifejtve a könyvvizsgálók erre vonatkozó értékelését.
- 82 Harmadszor, 2017. július 26-i levelében az EACEA jelezte, hogy a megállapított szabálytalanságok súlyossága, valamint rendszerszerű és ismétlődő jellege miatt a vitatott szerződések alapján a felperesnek kifizetett valamennyi összeg visszafizettetését tervezi. A felperest felszólították, hogy 60 napon belül nyújtsa be a tervezett visszafizetéssel kapcsolatos észrevételeit.
- 83 A felperes e felhívásnak a 2017. szeptember 25-i levelében eleget tett, és ismét dokumentumokat nyújtott be.
- 84 E körülmények között az EACEA 2017. december 21-i levelében – a Diasas- és a Deque-szerződésekkel kapcsolatban – többek között jelezte azon szándékát, hogy a felperes mint végső kedvezményezett által kapott összegnek megfelelő összeg visszatérítését követeli, valamint hogy – mivel a felperes nem közölte azokat a szükséges információkat, amelyek lehetővé tennék számára ezen összeg valódiságának bizonyítását – nem volt más választása, mint hogy azt a rendelkezésre álló információk alapján meghatározza. Az EACEA arról a döntéséről is tájékoztatta a felperest, hogy visszafizetteti az általa az Ecesis-szerződés alapján kifizetett teljes összeget, amely szerződés keretében a felperes volt az egyetlen kedvezményezett.
- 85 2018. február 7-i levelében az EACEA meghatározta a Diasas- és a Deque-szerződések alapján visszafizettetendő összegeket azon információk alapján, amelyeket ő maga is képes volt egyes társkedvezményezettekől beszerezni.
- 86 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a felperesnek a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levelek, valamint a terhelési értesítés vele való közlését megelőzően több alkalommal is lehetősége volt hasznos és hatékony módon ismertetni álláspontját, mind a megállapított szabálytalanságok jellegét és terjedelmét, mind pedig a visszafizettetendő összegeket illetően.
- 87 Másodszor, a felperes ugyanakkor arra hivatkozik, hogy nem volt lehetősége egyes számlák, így az EACEA 2017. július 26-i levelében kért számlák eredeti példányainak bemutatására, azon okból, hogy ebben az időpontban azok már nem voltak a birtokában, mivel e számlákat a koblenzi ügyészség által büntetőügyben folytatott, folyamatban lévő nyomozás keretében lefoglalták.
- 88 E tekintetben meg kell állapítani, hogy főszabály szerint annak objektív és bizonyított, az érintett személynek fel nem róható okokból fennálló lehetetlensége, hogy egyes dokumentumokat az EACEA kérésére bemutassanak, bizonyos esetekben teljesen megfoszthatja e személyt attól a lehetőségtől, hogy

hasznos és hatékony módon ismertesse álláspontját az e dokumentumok tárgyát képező tényállással kapcsolatban, amennyiben azok bemutatásának elmaradása hatással volt a visszatérítési kérelmek tárgyát képező összegek meghatározására.

- 89 A jelen ügyben azonban nem ez a helyzet. Ugyanis, bár nem vitatott, hogy a felperes számára neki fel nem róható okokból, objektíven és bizonyítottan lehetetlen volt az EACEA által a 2017. július 26-i levelében kért számlák eredeti példányainak bemutatása, a bemutatás ezen elmaradása semmilyen hatással nem volt a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levelekben, valamint a 2018. február 13-i terhelési értesítésben foglalt visszatérítési kérelmek tárgyát képező összegek meghatározására.
- 90 Egyrészt ugyanis az ügyiratokból kitűnik, hogy a dokumentumoknak a koblenzi ügyészség általi lefoglalására 2017. június 22-én került sor, míg mind a könyvvizsgálatra, mind az OLAF vizsgálatára a 2014 és 2016 közötti időszakban, vagyis a szóban forgó lefoglalást megelőzően került sor, így mind a könyvvizsgálók, mind pedig az OLAF megtekinthette a szóban forgó számlák tartalmát, és azokból megfelelő következtetéseket vonhatott le, amint azt egyébként a felperes a Törvényszék 2020. május 27-én elfogadott pervezető intézkedésére válaszul előterjesztett észrevételeiben is elismeri. Hasonlóképpen, e lefoglalásra azt követően került sor, hogy 2016. április 22-én közzétették a felperessel a könyvvizsgálói jelentés tervezetét, amely már tartalmazta a vitatott szerződések kezelésével kapcsolatos megállapítások lényegét. Az említett jelentésből különösen kitűnik, hogy a könyvvizsgálók következtetései a vitatott megállapodások keretében követelt szinte valamennyi költség vizsgálatán alapulnak (lásd a fenti 7. pontot). Ráadásul 2016. szeptember 29-i és november 11-i levelében, azaz még igencsak a szóban forgó lefoglalást megelőzően a felperes előterjesztette a könyvvizsgálói jelentés tervezetében szereplő megállapításokkal kapcsolatos észrevételeit, azaz ebben az időpontban megtekinthette a birtokában lévő összes releváns dokumentumot, ideértve a későbbi lefoglalás tárgyát képező számlákat is, és így álláspontját az ügy teljes ismeretében adhatta elő.
- 91 Másrészt kétségtelen, hogy az EACEA 2017. július 26-i levelében kérte egyes eredeti számlák benyújtását. A 2017. december 21-i levélben azonban az EACEA tudomásul vette azt a tényt, hogy a felperes nem rendelkezett a kért eredeti számlákkal, és így nem tudja azokat bemutatni. Ebből azonban semmilyen következtetést nem vont le. Ugyanis e levél, illetve a 2018. február 7-i levél egyetlen eleme sem utal arra, hogy az említett számlák benyújtásának elmulasztása bármilyen hatással lett volna a 2017. december 21-i és a 2018. február 7-i levélben, valamint a 2018. február 13-i terhelési értesítésben foglalt visszatérítési kérelmek tárgyát képező összegek meghatározására. Amint azt az EACEA a 2020. március 12-i pervezető intézkedés keretében és a tárgyaláson feltett kérdésre adott válaszában kifejti, anélkül hogy ezt a felperes e tekintetben vitatta volna, a végleges könyvvizsgálói jelentésekben és az OLAF jelentéseiben feltárt számos szabálytalanság közül egyesek többek között a számlák tartalmát érintő következtetlenségekkel voltak kapcsolatosak (lásd a fenti 15. pontot), nem pedig azzal a ténnyel, hogy e számlák nem voltak eredetiek.
- 92 Ezenkívül az a tény, hogy a felperes nem rendelkezett a kért eredeti számlákkal, szintén nem volt alkalmas arra, hogy megakadályozza az EACEA által kért, a Diusas- és a Deque-szerződés végső kedvezményezettjeként a felperes által kapott összegek és az utóbbi által az említett szerződések társkedvezményezettjei részére átutalt összegek közötti bontáshoz szükséges információk benyújtását. Az EACEA 2017. július 26-i levele szerint ugyanis e bontást banki átutalások vagy bankszámlakivonatok alapján kellett elvégezni, nem pedig az említett számlák alapján.
- 93 Ebből következik, hogy az, hogy az EACEA 2017. július 26-i levelében kért számlák eredeti példányai benyújtásának elmulasztása semmilyen hatással nem volt a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levélben, valamint a terhelési értesítésben szereplő visszatérítés iránti kérelmek tárgyát képező összegek meghatározására.
- 94 Következésképpen a kereset első, a meghallgatáshoz való jog megsértésére alapított jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

– Az indokolási kötelezettségről

[omissis]

- 97 Az indokolási kötelezettség terjedelmét az ügy konkrét körülményeire, így többek között a jogi aktus tartalmára, az előadott indokok jellegére, és a címzettek, más személyek magyarázathoz jutás iránti érdekére figyelemmel kell értékelni, és az indokolás elégséges jellegének megítéléséhez azt a megtámadott jogi aktus elfogadása körülményeinek ténybeli és jogi összefüggésében is szükséges vizsgálni. Valamely jogi aktus indokolása tehát megfelelő, ha az érintett előtt ismert olyan összefüggésben hozzák meg, amely lehetővé teszi számára a vele szemben hozott intézkedés jelentőségének megértését (lásd analógia útján: 2012. november 15-i Tanács kontra Bamba ítélet, C-417/11 P, EU:C:2012:718, 53. és 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2011. október 24-i P kontra Parlament ítélet, T-213/10 P, EU:T:2011:617, 30. pont; 2012. szeptember 27-i Applied Microengineering kontra Bizottság ítélet, T-387/09, EU:T:2012:501, 64–67. pont).
- 98 A jelen ügyben először is a Törvényszék megállapítja, hogy a 2017. december 21-i és a 2018. február 7-i levelek egyértelműen megjelölik a tervezett visszafizettetés jogalapját, azaz a szóban forgó szerződések II.19. cikkének (3) és (5) bekezdését és a 966/2012 rendelet 135. cikkének (4) bekezdését (lásd a fenti 16–20. pontot), valamint azokat az összegeket, amelyeket az EACEA visszafizettetendőknak tekintett.
- 99 Másodszor, a felek közötti számos levélváltás, amelyre azt követően került sor, hogy a könyvvizsgálói jelentés tervezetét a felperessel a 2016. április 22-i levélben közölték, és amelyet a fenti 7–20. pont felidéz, elegendő és egybehangzó információt tartalmaz ahhoz, hogy a felperes megérthesse azokat az okokat, amelyek miatt az EACEA úgy döntött, hogy a szóban forgó visszatérítést követeli, és hogy a visszatérítendő összegeket milyen módon határozták meg. Közelebbről, amint az a fenti 80. és 81. pontban említést nyert, a végleges könyvvizsgálói jelentés, amelynek a következtetéseire az EACEA a tervezett visszafizettetés céljából hivatkozik, figyelembe vette a felperes valamennyi észrevételét és az általa benyújtott bizonyítékokat, azokat egyenként megvizsgálta és elutasította, minden egyes alkalommal kifejtve azokat az okokat, amelyek miatt ezen észrevételek vagy bizonyítékok nem kérdőjelezték meg a könyvvizsgálók által tett megállapításokat.
- 100 Harmadszor, a 2017. december 21-i levélben az EACEA egyrészt válaszolt a felperes által a 2017. augusztus 9-i és szeptember 25-i leveleiben felhozott valamennyi érvre, másrészt egyértelműen kifejtette, hogy a visszafizettetendő összegeket nem a nem támogathatónak minősített költségek alapján, hanem a vitatott szerződések végrehajtását érintő súlyos, rendszerszintű és visszatérő szabálytalanságok megállapítása alapján határozták meg.
- 101 Ebből következik, hogy a 2017. december 21-i és 2018. február 7-i levelek megfelelő indokolást tartalmaznak ahhoz, hogy lehetővé tegyék a felperes számára azon indokok megértését, amelyek miatt az EACEA úgy döntött, hogy a szóban forgó összegek visszatérítését kéri, az uniós bíróság számára pedig azt, hogy gyakorolja felülvizsgálati jogkörét.
- 102 Következésképpen a keresetnek az indokolás hiányára vagy elégtelenségére alapított harmadik jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második, „az európai jog téves alkalmazására” alapított jogalapról

[omissis]

– Az első, a kifizetett összegek teljes visszafizettetését lehetővé tevő jogalap hiányára alapított kifogásról

- 104 A felperes úgy véli, hogy sem a vitatott szerződések II.19. cikkének (3) és (5) bekezdése, sem pedig a 966/2012 rendelet 135. cikkének (4) bekezdése nem teszi lehetővé az EACEA számára a vitatott szerződések keretében részére kifizetett összegek teljes visszafizettetését.
- 105 Az EACEA vitatja a felperes érveit.
- 106 A jelen ügyben a Törvényszék megállapítja, hogy az Ecesis-szerződés I.8. cikke első bekezdésének megfelelően a tárgyat képező támogatás nyújtására e szerződés rendelkezései, az „alkalmazandó közösségi szabályok” és másodlagosan a támogatásokra vonatkozó belga jogszabályok irányadók. A Diasas- és a Deque-szerződéseket illetően, e szerződések mindegyikének I.9. cikke szerint azokra a szerződéses kikötések és az alkalmazandó uniós jogi szabályok irányadók.
- 107 Először is a releváns szerződéses kikötéseket illetően meg kell állapítani, hogy e szerződések mindegyikének II.19. cikke (3) bekezdésének megfelelően az EACEA jogosult ellenőrzéseket végezni a támogatások felhasználása vonatkozásában. E rendelkezés szerint az ellenőrzések eredményei alapján visszafizetési határozatok fogadhatók el. Hasonlóképpen, a szerződések II.19. cikkének (5) bekezdése pontosítja, hogy az OLAF jogosult olyan ellenőrzéseket végezni, amelyek szintén visszafizetési határozatokhoz vezethetnek.
- 108 E kikötések tehát, amelyek megsértésére a felperes hivatkozik, nem zárják ki annak lehetőségét, hogy az EACEA teljes egészükben visszafizettesse az említett szerződések alapján kifizetett összegeket. Arra utalnak ugyanis, hogy az EACEA bármilyen erre vonatkozó korlátozás nélkül „visszafizettetheti” a támogatásokat.
- 109 Másodszor, az Ecesis-szerződés I.8. cikkének első bekezdése, valamint a Diasas- és a Deque-szerződés I.9. cikke értelmében vett „alkalmazandó uniós szabályok” kapcsán a Törvényszék rámutat, hogy a jelen ügyben *rationae temporis* először is a 2013. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezett (a 966/2012 rendelet 212. cikke) 1605/2002 rendelet alkalmazandó, majd ezt követően a 966/2012 rendelet, mely utóbbit 2018. augusztus 2-i hatállyal hatályon kívül helyezte az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2018. L 193., 1. o.). Az 1605/2002 rendelet 187. cikkének második bekezdése és a 966/2012 rendelet 212. cikke szerint ugyanis az 1605/2002 rendeletet főszabály szerint 2003. január 1-jétől 2013. január 1-jéig kellett alkalmazni, míg a vitatott szerződéseket 2008-ban, illetve 2010-ben kötötték (lásd a fenti 2. pontot). Ráadásul a szerződések teljesítésének időszaka és ennek következtében a könyvvizsgálat tárgyát képező időszak az Ecesis-szerződés vonatkozásában a 2009. január 15-től 2011. január 14-ig tartó időszak, a Diasas-szerződés vonatkozásában a 2010. október 15-től és 2012. október 14-ig tartó időszak, a Deque-szerződés vonatkozásában pedig a 2010. október 15-től 2013. október 14-ig tartó időszak volt. Ebből egyrészt az következik, hogy az 1605/2002 rendelet *rationae temporis* alkalmazandó volt az Ecesis- és a Diasas-szerződésre, másrészt pedig ugyanezen rendelet és a 966/2012 rendelet egymást követően alkalmazandó volt a Deque-szerződésre.
- 110 Az 1605/2002 rendelet 119. cikkének (2) bekezdése értelmében „[a]mennyiben a kedvezményezett nem tesz eleget kötelezettségeinek, úgy a támogatást a végrehajtási szabályokban előírt esetekben felfüggesztik, csökkentik vagy megszüntetik, miután a kedvezményezett lehetőséget kapott észrevételei megtételére”. A „megszüntetik” kifejezés használata így módon arra az esetre utal, amikor a kapott teljes összeget visszafizettetik.

111 A 966/2012 rendelet 135. cikkének (4) bekezdése pedig a következőképpen szól:

„Emellett amennyiben az ilyen hiba, szabálytalanság vagy csalás a kedvezményezettnek tulajdonítható, vagy amennyiben a kedvezményezett megszegi a vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodás vagy a vissza nem térítendő támogatásról szóló határozat szerinti kötelezettségeit, az illetékes engedélyezésre jogosult tisztviselő csökkentheti a vissza nem térítendő támogatás összegét vagy visszafizettetheti a vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodás vagy a vissza nem térítendő támogatásról szóló határozat szerint jogosulatlan kifizetéseket a hiba, szabálytalanság vagy csalás, illetve a kötelezettségszegés súlyosságának megfelelő arányban, feltéve, hogy a kedvezményezett lehetőséget kapott észrevételek tételére.”

112 Ezenfelül a 966/2012 rendelet 135. cikkének (5) bekezdése a következőket írja elő:

„Amennyiben kontrollok vagy ellenőrzések során a kedvezményezettnek tulajdonítható rendszerszintű vagy visszatérő, az adott kedvezményezett számára hasonló feltételek mellett odaítélt számos vissza nem térítendő támogatásra lényegi hatással levő hibákra, szabálytalanságokra, csalásra vagy kötelezettségszegésre derül fény, az illetékes engedélyezésre jogosult tisztviselő felfüggesztheti az összes érintett vissza nem térítendő támogatás végrehajtását vagy adott esetben megszüntetheti az e kedvezményezettel megkötött érintett, vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodásokat vagy vissza nem térítendő támogatásról szóló határozatokat a hiba, szabálytalanság, csalás vagy kötelezettségszegés súlyosságának megfelelő arányban, feltéve, hogy a kedvezményezett lehetőséget kapott észrevételek tételére.

Az illetékes engedélyezésre jogosult tisztviselő emellett kontradiktórius eljárás keretében az első albekezdésben említett rendszerszintű vagy visszatérő hibák, szabálytalanságok, csalások vagy kötelezettségszegések által érintett összes, a vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodásokkal vagy vissza nem térítendő támogatásról szóló határozatokkal összhangban esetlegesen ellenőrzésre kerülő, vissza nem térítendő támogatás esetében csökkentheti a vissza nem térítendő támogatás összegét vagy visszafizettetheti a jogosulatlanul kifizetett összegeket.”

113 Így sem az 1605/2002 rendelet 119. cikkének (2) bekezdése, sem pedig a 966/2012 rendelet 135. cikkének (4) bekezdése nem képezi akadályát valamely támogatás teljes visszafizettetésének. Elegendő ugyanis megállapítani egyrészt azt, hogy az utóbbi rendelkezés kifejezetten megköveteli a megállapított hibák, szabálytalanságok, csalások vagy kötelezettségszegések súlyosságának figyelembevételét. Az a tény tehát, hogy azok rendszerszintűek vagy visszatérő jellegűek, nyilvánvalóan olyan körülmény, amelyet figyelembe kell venni az említett szabálytalanságok súlyosságának értékelése során. Ennélfogva, amennyiben a megállapított hibák, szabálytalanságok, csalások vagy kötelezettségszegések olyan mértékűek, hogy az a szóban forgó szerződések ellenőrzési és irányítási rendszerének egészét, és így a követelt kiadások összességét veszélyezteti, a kifizetett összegek teljes visszafizettetése nem tekinthető aránytalannak.

114 E következtetést megerősíti továbbá a 966/2012 rendelet 135. cikke (5) bekezdésének második albekezdése, amelynek értelmében a kedvezményezett személynek betudható, több támogatásra lényegi hatással levő rendszerszintű és ismétlődő szabálytalanságok esetén az engedélyezésre jogosult tisztviselő „visszafizettetheti” az e szabálytalanságok által érintett valamennyi megállapodás alapján „jogosulatlanul kifizetett összegeket”. E rendelkezés tehát nem zárja ki az adott támogatás teljes visszafizettetésének lehetőségét, ha a megállapított szabálytalanságok olyan súlyúak, hogy a szóban forgó összegek összességét jogosulatlanul kifizetettnek kell tekinteni.

115 Ez a következtetés az Unió hatékony és eredményes pénzgazdálkodására vonatkozó, az EUMSZ 317. cikkben előírt elvnek is megfelel. Így a támogatási szerződésben meghatározott feltételek be nem tartása esetén az Unió intézményei, szervei vagy hivatalai kötelesek a kifizetett támogatást a nem hitelesnek vagy nem ellenőrizhetőnek tekintett összegek erejéig visszafizettetni.

- 116 Ráadásul az uniós bíróságnak már volt alkalma kimondani, hogy az Unió támogatásnyújtási rendszerében az ilyen támogatások felhasználására olyan szabályok vonatkoznak, amelyek a már nyújtott támogatás részleges vagy teljes visszafizetéséhez vezethetnek (2010. július 7-i Bizottság kontra Hellenic Ventures és társai ítélet, T-44/06, nem tették közzé, EU:T:2010:284, 85. pont; 2010. december 16-i Bizottság kontra Arci Nuova associazione comitato di Cagliari et Gessa ítélet, T-259/09, EU:T:2010:536, 61. pont).
- 117 Következésképpen, a fentiekre tekintettel, a szerződéses rendelkezések, valamint az 1605/2002 rendelet és a 966/2012 rendelet uniós bíróság által értelmezett vonatkozó rendelkezései főszabály szerint nem akadályozzák meg az EACEA-t abban, hogy a felperesnek a vitatott szerződések alapján kifizetett összegeket teljes egészükben visszafizettesse. Az a kérdés, hogy az ilyen visszafizettetés a jelen ügyben megfelel-e az arányosság elvének, a kereset negyedik jogalapjának tárgyát képezi, és ezért azt a Törvényszék az alábbiakban fogja megvizsgálni.
- 118 Következésképpen a második jogalapon belüli első kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

– *A második, a rendszerszintű és visszatérő jellegű szabálytalanságok hiányára alapított kifogásról*

[omissis]

- 139 Végül a felperes nem alapíthat érvet arra, hogy a 966/2012 rendelet 135. cikkének (4) bekezdése nem utal rendszerszintű és ismétlődő szabálytalanságokra, vagy arra, hogy e fogalmakat az említett rendelet nem határozza meg. Elegendő ugyanis egyrészt megállapítani, hogy e rendelkezés kifejezetten megköveteli a megállapított szabálytalanságok súlyosságának figyelembevételét. Az a körülmény, hogy e szabálytalanságok rendszerszintűek vagy visszatérő jellegűek, nyilvánvalóan olyan tényező, amelyet az említett szabálytalanságok súlyosságának értékelése során figyelembe kell venni. Másrészt az a tény, hogy a 966/2012 rendelet e fogalmakat többek között 135. cikkének (5) bekezdésében anélkül használja, hogy azokat kifejezetten meghatározná, nem gyakorolhat semmilyen hatást a tervezett visszafizettetésre, mivel e fogalmak tartalma kétségtelenül azok szokásos jelentéséből következik, amely szerint a rendszerszintű és ismétlődő szabálytalanságok, így a fenti 124–131. pontban említettek azok, amelyeket ismétlődő jellegük, valamint az jellemmez, hogy az ellenőrzési és irányítási rendszer egészét érintik.

[omissis]

A költségekről

- 165 Az eljárási szabályzat 134. cikkének (1) bekezdése alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felperest, mivel pervesztes lett, az EACEA kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített tizedik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) A Törvényszék a keresetet elutasítja.**
- 2) A Törvényszék az Universität Koblenz-Landaut kötelezi a költségek viselésére.**

Papasavvas

Kornezov

Buttigieg

Kowalik-Bańczyk

Hesse

Kihirdetve Luxembourgban, a 2021. február 24-i nyilvános ülésen.

Aláírások